

NORDAMERIKA OCH DE TRE OCEANERNA

ENGELSMÄNNENS FÖRSTA KOLONISERINGSFÖRSÖK

I spanjorernas kölvatten smögo sig engelsmännen till Västindien. De uppträdde där synnerligen diskret, ty lagarna mot de lutherska korsarerna voro så drastiska, att ingen i onödan utmanade dem. Dessutom voro dessa företag inte sanktionerade av kronan, trots att både drottning Elisabeth och henne närstående kunde ha andelar i dem och utan skrupler ströko åt sig de ofta ansehlga vinsterna. Den store John Hawkins grundlade sin förmögenhet på slavhandeln från Guinea till öarna i Karibiska havet och de spanska kolonisterna köpte trots alla kungliga förbud, ty de hade ont om arbetskraft. Francis Drake blev också rik genom ett överfall i bästa rövromanstil på en av silvertransporterna över Dariska näset och många andra framgångsrika kapare — även efter den tidens internationella rätt ingenting annat än rena pirater — togo sin andel av de ädla metaller som från Amerika sändes till hemlandet. Men till några koloniseringsförsök hade man ännu inte kommit, ty sjöröveriet gav tillräckliga och snabba vinster.

Den otursamme Martin Frobisher hade 1576, då han sökte den alltid hägrande nordvästpassagen, kommit så långt norrut som till Baffins land och därifrån hemfört inte som vanligen uppgives några jordklumpar, som de lärde entusiastiskt förklarade vara guldmalm, utan hela 1 300 ton malm, som åtskilliga smältverk i Dartford sedan voro sysselsatta med att smälta. Guld- och silverhalten visade sig dock vara för låg och resorna uppgåvos. I stället försökte år 1583 sir Humphrey Gilbert formellt taga New Foundland i besittning för engelska kronan, men omkom då ett av hans fartyg förliste på återresan. Hans halvbror sir Walter Raleigh, denne märklige man med sin blandning av fantasteri och kall beräkning, beslöt emellertid att anlägga en koloni under blidare luftstreck, varför han år 1584 mottog ett patent från kronan, sedermera stadfäst av parlamentet, att grundlägga en koloni i Amerika. Tvenne av honom utsända fartyg under kaptenerna Amidas och Barlow nådde Pamlico och Albemarleundet i nuvarande Nordcarolina samt Roanokeöarna. Landet skildrades i deras rapport som övermåttan härligt och fruktbart, indianerna som levande i guldåldern, vilket dock inte hindrade att man påpekade »att deras krig äro



Sir Francis Drake, vars djärva kaparfärder beredde väg för den brittiska kolonisationen i Nya världen.

mycket grymma och blodiga, vilket i förening med de inre stridigheterna, som under de närmast föregående åren hava förekommit bland dem, har lett till att folket är märkligt förött och landet i några trakter lämnat öde.

Denna rapport hade till följd att den blivande sjöhjälten amiral Richard Grenville sändes ut för att grundlägga en koloni. Genom sin hårdhet uppväckte han infödingarnas fiendskap — han lät bl. a. bränna en hel by som straff för stölden av en silverbägare — och därtill kom inbördes kiv och strid. När Francis Drake efter sitt i stor stil genomförda plundringståg i Västindien 1586 anlöpte platsen, återstod intet annat än att föra kolonisterna tillbaka till England. Raleigh tröttnade emellertid inte utan sände ut nytt folk, men sedan den sista kolonien på Roanokeöarna gått under — eller enligt sägnen adopterats av indianerna — sålde han sin rätt att kolonisera. Hans experiment hade då kostat honom den för den tiden oerhörda summan av 40 000 pund.

År 1595 lämnade han med en flotta om fem skepp Plymouth, men denna gång gällde det Sydamerika. Anledningen till expeditionen var fantastisk. En spansk soldat, som deltagit i Ordaz' expedition, skulle ha kommit till en väldig sjö där det låg en stad, Manoa, som var så stor att det tog en halv dag att genomvandra den. Dess härskare var inte någon annan än en ättling av incafurstarna i Peru, varför landet översvämmade av guld. Raleigh plundrade först den spanska kolonien på Trinidad och tog guvernören



Kapten John Smith, Virginia-koloniens grundläggare.

till fånga, reste därpå uppför Orinocos biflod Rio Caroni, men tvingades att vända på grund av proviantbrist. År 1617 — han hade under mellantiden hunnit med att bli dömd till döden men benådats och länge som politisk fånge suttit i Towern, sysselsatt med att skriva en diger världshistoria — gav han sig åter av till Sydamerika. Trots freden och sin spanskvänlige konung förde han vid Orinoco sitt eget krig med Spanien, varför han vid återkomsten dömdes till döden. »Munter som till fest» gick han upp på schavotten, kände sakkunnigt på yxeggen, »den skarpa medicin, som läker alla sjukdomar», höll ett välturnerat anförande till folket och dog som en man.

Raleigh var en representant för ett förflutet sekel, när han sista gången gav sig ut till Amerika. Man hade redan lärt den smärtsamma läxan, att kolonisering inte var någon genväg till rikedom utan i stället kostade tid, arbete och mycket pengar. År 1606 beviljade Jakob I av England privilegier för Londonkompaniet och Plymouthkompaniet att anlägga kolonier i Virginia. Det första skulle ha rätt till landet mellan 34:de och 38:de breddgraderna, medan det andra fick monopol på kusten mellan 41° och 45°. Området däremellan stod öppet för båda. Londonkompaniet, vars område omfattade kusten av de båda staterna Nordcarolina och Virginia, utsände i december 1606 en expedition om tre små skepp med etthundrafyrtiofyra kolonister ombord, däribland den tjugosjuårige John Smith, en

På väg genom världen

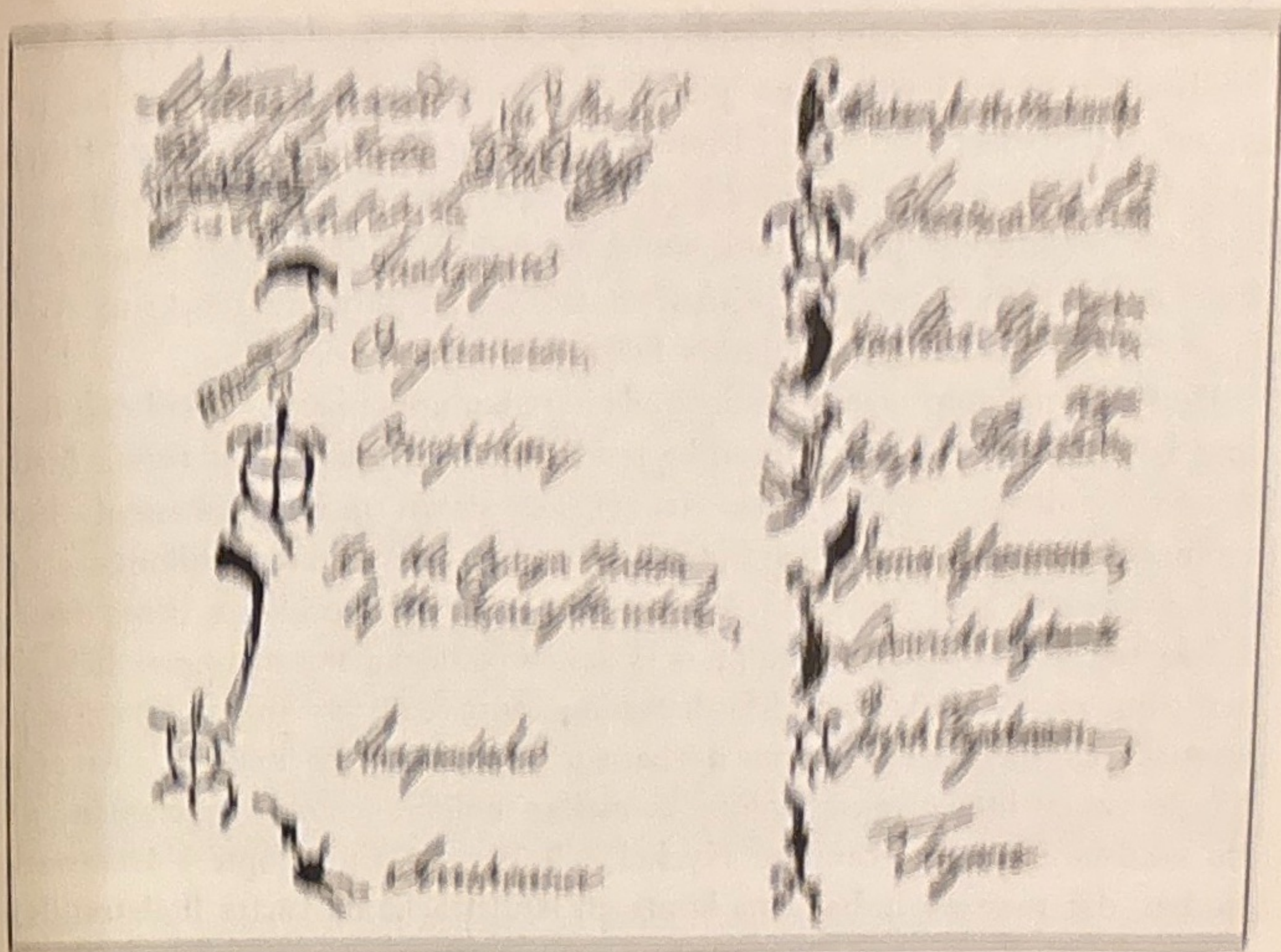
erfaren sjöman och krigare med en äventyrlig bana i främmande tjänst bakom sig. De blevo stormdrivna till Chesapeakeviken och fortsatte upp för en ståtlig flod, som till konungens ära döptes till James River. Den 13 maj utsågs som plats för den nya kolonien en väcker halva ungefär 11 km från mynningen. Den fick namnet Jamestown.

I kolonien hade man till att börja med stora svårigheter att övervinna det var svårt att få försörjningen ordnad, senlighet rådde och man hade gjort sig ovänner med indianerna. I den fyramannakommitté, som skulle regera kolonien, fick Smith en plats, och det var han som lyckades bevara freden och vinna infödingarnas vänskap. Med två följeslagare hade han givit sig ut på ett strövtåg, då han anfölls och hans två kamrater dödades. Han fördes därefter inför hövdingen Wahunsenawock, kallad Powhatan efter den by i närheten av nuvarande Richmond, där han vanligen höll till. Smiths död var redan beslutad, då han räddades av hövdingens dotter Pocahontas. När han återkom till Jamestown hade en personlig fiende till honom insatt i rådet och han dömdes till döden som ansvarig för att indianerna skjutit hans två följeslagare. Endast ankomsten av en flottilla från hemlandet räddade honom. Han fortsatte att förtjänstfullt regera kolonien till 1609, då han återvände till England. Vintern 1609—10 blev särskilt svår på grund av svält och malaria. När förstärkningar anlände återstod endast sextio utmärklade människor, som skulle ha hemförts, em intet lord Delaware anlant med nytt folk och beordrat dem att stanna.

Det skulle föra för långt att här närmare skildra den första koloniens fortsatta, bittra öden. Under guvernören sir Thomas Dales tid (1614—16) infördes så stränga lagar, att kolonisterna levde som dåligt behandlade slavar, men fråga är om inte detta drakoniska sätt att regera räddade koloniens existens. Den oförvågne Samuel Argall, som genom handel med indianerna tillförde engelsmännen livsmedel, lyckades vid ett tillfälle ta Pocahontas till fånga, varigenom fred ernäddes med hennes far hövdingen. Hon blev sedan gift med John Rolfe, den förste, som lyckades producera en god virginiatobak i landet. Tobak hade man förut varit tvungen att köpa från spanjorerna, emedan den inhemska produkten var för bitter. Lady Rebecca Rolfe avled av kopporna i England 1613 efterlämnande en son, från vilken en mängd familjer i Virginia stamma.

År 1624, då kronan annullerade överenskommelsen med Virginiakompagniet, hade kolonien kostat 200 000 pund i utgifter och av de 4 170 personer som satts ut, levde endast 1 132, inklusive 23 negrer. Genom tobaksodling hade dock kolonien fått ett fast ekonomiskt underlag och dess framtid var tryggad.

Den oförtröttlige John Smith hade 1614 gjort en större handelsexpedition och därunder provisoriskt kartlagt kusten från Kap Cod till Pe-



Indianiska befolkningen under ett köpekontrakt mellan de fem nationernas hövdingar och engelska kolonister.

havsströmmen samt givit landet namnet New England. Detta skulle i sinom tid koloniserars av puritaner. Jakob I:s flentliga inställning till dessa hade gjort att en grupp, bosatt i Scrooby i Nottinghamshire, hade utvandrat till Holland, där de hört att det skulle existera religionsfrihet. Här hade de emellertid bekymmer för sin utkomst, då de flesta voro jordbrukare, varav man ej hade ytterligare behov. Så småningom överflyttade de till Leyden, där de åtminstone kunde fortjana livets nödörft och inte förföljdes för sin tro. Emellertid magnade hos dem beslutet att utvandra och flera förslag voro uppe till diskussion. Regeringen vägrade att ge dem en skriftlig försäkran att deras religion skulle respekteras om de utflyttade till Virginia; de erhöles däremot ett muntligt löfte. Något var åtminstone vunnet och skeppet Mayflower förhyrdes. Av de etthundratvå s. k. pilgrimsfaderna utgjordes endast en mindre del av de ursprungliga från Scrooby; de flesta trobröderna kommo direkt från England. Den 11 november 1620 anlände fartyget till Kap Cod, varefter landet däromkring undersöktes. Tidigt i december månad nådde en slup med en rekognosceringsavdelning Plymouth Harbor, och då man fann att landet här lägnade sig för anläggandet av en koloni, återvände man till skeppet som lotsades in. Ankarna gingo den 16 december och arbetet igångsattes genast med att röja upp

och bygga hus. De sista passagerarna landstego först i mars, ty de hade det bekvämare ombord. Den populära historiska framställningen att pilgrimsfäderna först landstego i Plymouth Harbor är således felaktig. Första året dogo över hälften av invandrarna, men efter hungersnöd, umbäranden och omänskligt hårt arbete stabiliserade sig denna koloni, som under årens lopp tillväxte genom nya trosfränder, vilka gjorde trakten kring Massachusetts Bay till Nya Englands hjärta.

Holländarna, som utsänt Hudson, hade redan uppenbarat sig vid den flod, som bär hans namn, och sannolikt redan år 1614 anlades det första fortet på ön Manhattan, vilket nästa år avlöstes av ett mera permanent 'Fort Orange' nedanför den nuvarande staden Albany vid Hudsonfloden i det inre av staten New York. Under nästa årtionde utvecklades dessa fästen till kolonier i egentlig mening, och den holländska bosättningen fick sitt centrum på sydändan av Manhattanön, som sålts av indianerna för en spottstyver, men där världens dyrbaraste tomter nu äro belägna. År 1638 kilade sig en liten svensk koloni in mellan holländare och engelsmän, när de svenska skeppen Kalmare Nyckel och Fågel Grip inlöpte i Delawarefloden, där man av indianerna köpte en landsträcka på västra flodstranden. De engelska kolonierna ökades med ytterligare en, sedan lord Baltimore fått patent på en kuststräcka och hans arvingar år 1633 vid en biflod till Potomac grundat en koloni kallad Maryland, huvudsakligen avsedd för katolska ädlingar och deras folk. I motsats till de andra var den första tiden för denna koloni en dans på rosor med understöd från alla håll och vänliga indianer som grannar. På 1670-talet hade också kväkarna börjat emigrera till Nordamerika och funnit en fristad i landet väster om Delawarefloden och norr om Maryland. Detta område, som då kallades West New Jersey, gavs år 1681 av Karl II åt den ryktbare kväkaren William Penn som avräkning på en fordran som dennes far, amiralen sir William Penn, haft på kronan och som han testamenterat åt sin son. Tusentals sekterister utvandrade nu och de i religiöst hänseende frisinnade författningarna i den nya staten lockade många andra över. Landet döptes för sin skogrikedoms skull till Pennsylvania.

De holländska och svenska koloniernas saga i Nordamerika skulle inte bli lång, under det de engelska skulle utveckla sig till ett världsvälde. Det gick emellertid långsamt med landets utforskande. Pionjärerna utgjordes av pälsjägare och pälshandlare, men dessa stördes så snart de tagit sig över Appalacherna av den franska konkurrensen och voro inte så lättsamma i umgänget med indianerna som skogslöparna. Efter kommo så de tungsamare jordbrukarna med sina familjer för att bryta ny bygd. Det tog sin tid innan man vågade avlägsna sig från den säkra kusten, där man åtminstone hade en något så när reguljär förbindelse med hemlandet, och



New Yorks hamn och bebyggelsen på södra Manhattan, inte långt från nuvarande Wall Street. Teckning från 1700-talets början.

i stället begrava sig i vildmarken med dess kringströvande indianer, som alltmera framstodo som sannskyldiga djävlar, blodtörstiga och opålitliga. Att man trängt in på annans mark, tänkte man aldrig på.

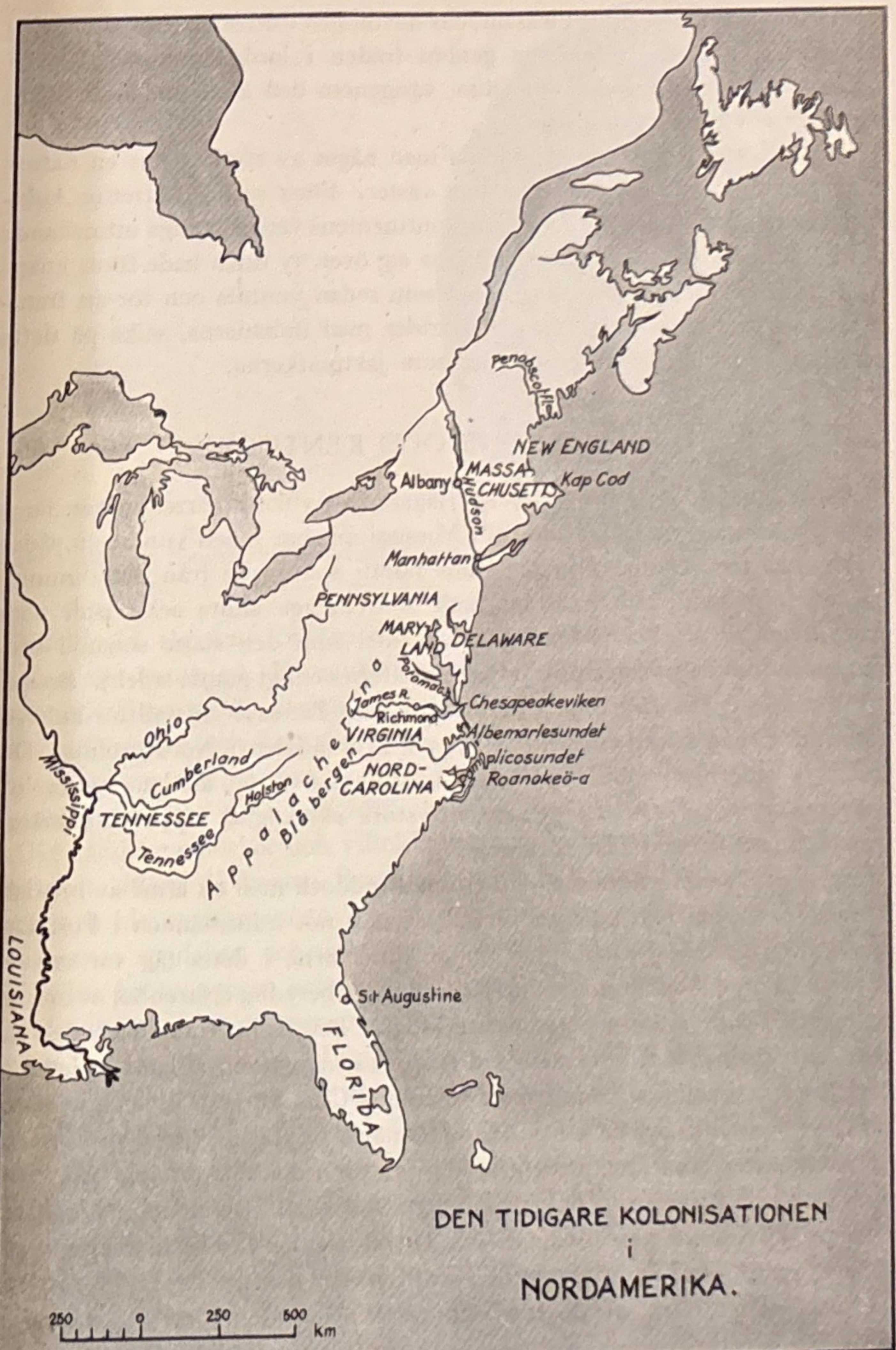
Redan 1642 hade holländaren Arendt van Cutler företagit ett strövtåg in i Mohawkdalen, som han i en rapport skildrade som »det vackraste land han någonsin sett». Senare köpte han för holländsk räkning det område där Schenectady nu ligger. Holländska ortnamn i nedre Hudson- och Mohawkdalarna såsom Harlem, Rotterdam, Amsterdam o. s. v. påminna ännu om den första kolonisationen. Övre delen av Mohawkdalen koloniserades huvudsakligen av pfalzare, som tidigare fått sitt land ödelagt av Ludvig XIV:s arméer och som emigrerat år 1723. Appalachernas stora östliga rygg, Blå bergen, skulle emellertid överskridas från annat håll, nämligen från Virginia, varvid den stora appalachiska dalen upptäcktes. På 1750-talet var Shenandoahs dalgång helt befolkad.

Inte förrän efter 1710 skulle starkare tillflöde av emigranter från Europa tvinga till expansion västerut. Först kommo de ovan nämnda pfalzarna, sedan de kalvinistiska skottar som först invandrat till norra Irland, men, då de därstädes hårt kände sina katolska grannars fientlighet, beslutat att flytta ännu längre bort. Irlandsskottarna funno det odlingsbara landet kring vikar och vattendrag i tidvattensregionen redan taget i anspråk. Jord kunde däremot erhållas för intet inne i skogarna, »the backwoods», som de

bättre gynnade kustbebyggarna kallade dem. Då både tyskar och skottar voro fattiga, kommo de att bilda bebyggelsens pionjärer i väster. De förra voro mera jordbundna och stannade på torvan även då gränsen försköts mot väster, men skottarna, som voro vana vid ett osäkert liv redan från Irland, utgjorde stöttrupperna in i de stora skogarna. Ur dessa framgick under förra hälften av 1700-talet de för Nordamerikas kolonisations- och upptäcktshistoria så betydelsefulla »backwoodmännens» klass. De voro både jägare och bönder, en kombination given av deras levnadsförhållanden. På sina strövtåg i skogarna funno de någon lämplig plats, där de röjde och svedjade. Under tiden livnärde de sig av jakt. Men ehuru jordbruket borde ha kunnat föda sin man, hade jaktens tjusning till den grad gripit dem att, då priserna på nybyggen stego genom inflyttning, den förste pionjären, irriterad av grannar, sålde sin farm för att ännu en gång vandra ut i ödemarken och åter röja ny mark, en odlingens ständiga förtrupp, med svett och blod erövrade urskogen.

Backwoodmännen blevo aldrig lika förvildade som de kanadensiska skogs- löparna, ehuru de rekryterades bland de kulturellt lägst stående. Deras liv var ytterst primitivt, jaktbruksmetoderna voro indianska liksom dräkten: omgördlad jaktskjorta av skinn eller grovt tyg, damasker av skinn eller ylle jämte indianska mockasiner, allt smyckat med fransar. Endast skinn- mössan eller hatten var av europeisk typ. De voro beväpnade med en lång, finkalibrig räffelbössa, och då de som ekonomiska jägare alltid sköto med stöd voro de mästare i att träffa prick. Vidare buro de en tomahawk — den indianska tomahawken är europeiskt lånegods — och en bredbladig jaktkniv, lång som en huggare. Jakt- och stridsmetoder hade de också lånat från indianerna, sedan dessa övergått till spridd taktik; krigsmålning användes, skalpering var allmän och fångar togos sällan. Det var religionen som hindrade dem från att helt förvildas.

År 1763 förbjöd Georg III kolonisterna att utan kungligt tillstånd överskrida en linje, som sammanband källorna till de i Atlanten utfallande floderna, en synnerligen impopulär proklamation, som bidrog till att kolonierna allt mera fjärmades från moderlandet. I Virginia, Maryland och sydvästra Pennsylvania hade bebyggelsen redan överskridit denna linje. Utflyttningen mot väster var omöjlig att hejda. Endast sex år senare överskred virginierna ånyo proklamationslinjen och slog sig ner kring Wataugadalen, tillhörande Tennessees vattensystem. Under de följande åren utvidgades bebyggelsen till Holstone- och Cumberlandflodernas dalar. Därmed var grunden lagd till den blivande staten Tennessee. För att avlägsna det ständiga indianhotet mot dessa trakter fördes år 1774 ett privat krig av Virginia under ledning av dess energiske guvernör och därför känt som lord Dunmores krig. Efter det berömda slaget vid Great Kanawha,



De nordamerikanska kolonierna på 1600- och 1700-talen.

även kallat slaget vid Point Pleasant, där hövdingen Cornstalk (Majsstängeln) besegrades, avstodo indianerna genom freden i lord Dunmores läger i Scioto hela området söder om Ohio, varigenom den stat som nu är känd som West Virginia grundades.

På detta sätt framskötö kolonierna med något av styrkan hos en naturkraft långsamt sina intressesfärer mot väster. Först sedan de tretton kolonierna vunnit sin självständighet, tog kontinentens vetenskapliga utforskande sin början. Detta är mindre att förvåna sig över, ty tiden hade förut knappast räckt till för att konsolidera vad som redan vunnits och för att framskjuta positionerna under ständiga strider med indianerna, vilka på detta sätt berövades sitt levebröd — de stora jaktmarkerna.

DANIEL BOONE OCH KENTUCKY

Av de många »longhunters», fjärrjägare, av vilka smärre flockar långt före alla andra framträngt ända till Mississippi, har ingen vunnit en sådan ryktbarhet som Daniel Boone. Hans familj stammade från det dimmiga Devon i England, och hans far hade som många andra sekterister nödgats utvandra till Pennsylvania, där Daniel som den sjätte sonen i ordningen föddes den 2 november 1734 (22 oktober enligt gamla stilen). Boones hade vandringslusten i blodet och funno snart Pennsylvania alltför kultiverat, varför man köpte en farm år 1753 i Yadkindalen i Nordcarolina. Det enda vi egentligen veta om Daniel från denna tid är, att han var en utmärkt skytt och att han genom sin stora skicklighet uppväckte många gamla jägares avund och förargelse.

År 1755 tågade generalmajor Edward Braddock med en armé av brittiska reguljära trupper och en mindre milisstyrka mot fransmännen i Fort Duquesne, nuvarande Pittsburgh. En av officerarna i detta tåg var en viss överste George Washington, som hade en inte obetydlig erfarenhet av indiankrig, och Pennsylvanias postmästare, doktor Benjamin Franklin, hade visat stor hjälpsamhet mot generalen vid truppens utrustning. Bland de ledande kunskaparna befann sig den gamle veteranen Christopher Gist och i trossen finna vi John Finley, en av de många smärre upptäcktsresandena i amerikansk historia, som året förut gjort en jakttur i ett nytt och märkligt land på andra sidan bergen. För sin kamrat trosskusken Daniel Boone berättade han om »den gröna vassens land» och vid lägerelden kunde denne höra liknande berättelser om hjortens, bisons, bäverns och utterns förlovade land av Gist eller t. o. m. av doktor Thomas Walker, den förste upptäckaren, som nått Kentuckys östra delar redan 1750. Daniel kunde sextio år senare inte erinra sig dessa kvällar utan att tala om hur han entusiasmerats av deras berättelser.



Daniel Boone, Kentuckys kolonisator.

Braddocks tåg kan förtjäna ett omnämnande som ett typiskt exempel på hur det kunde gå, då reguljära soldater med europeisk skolning mötte indianer. Hans styrka utgjordes av inte mindre än 2 200 man. Själv var Braddock modig och hederlig, men pedantisk och inte särskilt begåvad. Sedan trossen och de sjuka enligt Washingtons råd lämnats kvar stodo engelsmännen den 7 juli ungefär 10 km från det franska fortet.

Där rådde modlöshet och villrådighet och kommandanten var benägen för kapitulation, då kapten Beaujeu utverkade tillstånd att åtminstone få försöka hejda engelsmännen innan de nådde fram. Han lyckades väcka indianernas stridslust och snart dansade dessa sina krigsdanser, målade sig, fyllde krutpungarna och passerade stam efter stam nakna och fjäderprydda över den röjda platsen framför fortet. De räknades noga och befunnos utgöra 637 man. Där märktes huroner från Lorette under sin ryktbare hövding Anastase, irokeser från Chaughnawaga och La Presentation, abnakis från S:t Francis, chippewaer, ottawaer och potawattomier från övre sjöområdet, delawarer, shawneer och andra från Ohiobäckenet. Bland ottawaindianerna befann sig den sedan ryktbare hövdingen Pontiac. Av namnen på fransmännens bundsförvanter framgår, att nästan alla deras allierade voro i elden. Till detta kom 72 reguljära soldater, 146 kanadensare och 36 officerare och kadetter.

Beaujeu hann aldrig fram till det vadställe, där han ämnat möta fienden, varför han tog ställning i ett skogklätt terrängavsnitt. Om något bakhåll kan det inte vara tal, ty Braddock hade efter alla konstens regler förpatrul-

ler ute och dessa kommo genast i strid med fransmännen. Beaujeu stupade för en av de första salvorna, större delen av kanadensarna flydde, men de franska officerarna lyckades förmå indianerna att fortsätta striden, som snart urartade till ren målskjutning. De tätt sammanslutna rödrockarna utgjorde härliga mål och virginerna, som förut kämpat efter vanlig skogsmannataktik, tvungos av den rasande generalmajoren till anständigt militärt uppträdande med raka, täta led med ty åtföljande förluster. De ståtliga bajonettanfallen undveko indianerna genom en temporär reträtt. För engelsmännen måste det ha varit något av en spökstrid att skjuta salva efter salva på måfå, ty av de röda krigarna syntes mycket litet. Resten är en trist historia. Den febersjuka Washington kravlade sig upp på hästen, fick sedan två skjutna under sig och fyra kulor genom rocken, men undkom utan en skråma, Braddock blev dödligt sårad och efter tre timmars kamp flydde hans armé, som skulle blivit totalt tillintetgjord, om inte indianerna vid vadstället upphört med förföljandet för att i stället på slagfältet kunna skalpera de döda och sårade. De brittiska grenadjärerna, som deltagit i civiliserade krig och som efter alla konstens regler givit sig fångna, skulle senare torteras ihjäl utanför fortet. Väl över vadet fortsatte den panikartade flykten och när generalen dog av sina sår, begravdes han under den militärvägs hans pionjärer med sådan möda byggt och trossens vagnar vältrade där efter fram över graven för att därigenom utplåna alla spår och åtminstone rädda hans skalp. Av engelsmännen hade endast 23 officerare och 459 man undkommit osårade och minst halva deras styrka hade stannat på valplatsen. Fransmännens förlust uppskattades till mellan 70 och 80 man. Detta hände ett år innan kriget mellan Storbritannien och Frankrike officiellt förklarades.

Boone undkom oskadd och vi återfinna honom snart hemma hos sin far. Här blev han kort tid efteråt gift med Rebecca Bryan, denna märkliga kvinna, som troget skulle stå vid hans sida under femtiosex år, föda hans barn, stöpa kulor, följa honom på långa expeditioner och långa tider hålla honom för död. Makarnas första tid i Yadkindalen var spännande nog, ty man hade inte endast indianerna att frukta utan även de band av laglösa skälmar som hemsökte kolonien. Daniel Boone visade verkligt mästarskap, då det gällde att uppspåra och oskadliggöra sådana.

I staden Salisbury skulle han få tillfälle att sammanträffa med män som hade stora vyer. Där fanns Richard Henderson, John Williams och bröderna Hart, vilka alla ägde anseende och en viss förmögenhet. För dessa stod det klart att de alltmera tätande skarorna av immigranter behövs de nya jordområden. Sådana kunde man endast finna bortom bergen. Visserligen lågo de på indianernas mark, men säkerligen skulle krav från deras sida aldrig erkännas av någon vit domstol. Den största svårigheten låg däri



Nybyggarområdet i Kentucky och södra Ohio.

att landet var väglöst, skogarna svår genomträngliga, indianerna fientliga. Det gällde att finna en kunnig, tapper, hederlig man, fattig nog att vilja riskera livet för att komma sig upp, och en sådan fann man i Daniel Boone.

Denne sålde följaktligen sin farm och under några år följde en serie kombinerade jakt- och upptäcktsfärder, som förde honom allt närmare »den gröna vassens land». Överallt tog han som de andra jägarna upp nytt land, men riktigt bofast blev han aldrig. Och den dag då hans gamle vän Finley, vilken försörjde sig som kringvandrande handlare, knackade på hans dörr, var hans öde beseglat. Denne berättade nämligen åter om landet »Kaintuck», där hjortarna med skinn värda en dollar stycket stodo packade vid saltställen, där de oerhörda bisonhjordarna strövade omkring och där det fanns milsvida sträckor av bördig lättbrukad åkerjord. Ett paradiset för en nybyggare! Naturligtvis fanns det också indianer, men inte så många. Finley hade själv 1767 rest ner för Ohio, landat på Kentuckystranden, hjärtligt välkomnats av indianerna och medföljt dem på en jaktexpedition.

Finley betonade dock inte att denna vänlighet torde ha reserverats endast för handelsmän. Detta blev avgörande för Boone. Hemma var det tråkigt nog med en hård guvernör och tryckande skatter. Framför honom låg detta härliga land, där det tydligen endast gällde att finna vad indianerna kallade »Krigarnas stig» för att kunna tränga in, och det trodde sig skogslöparen Boone om att kunna göra. Därför bröt i maj månad 1769 ett litet sällskap om sju personer upp för en kombinerad upptäckts- och jaktfärd.

De funno snart »Krigarnas stig» och den sjunde juni befunno de sig vid Station Camp Creek, som fick sitt namn efter deras där upprättade huvudkvarter. Härifrån fortsatte Boone ensam till Big Hill, varifrån han kunde se ut över det förlovade landet, vilket han fann vara alldeles så beskaffat, som man berättat för honom. Nästa expedition företog han tillsammans med Finley, som också var med i sällskapet, och då denne blev sjuk fortsatte han ensam och nådde landet norr om Kentuckyfloden, där han från Boones Peak i Darien noga orienterade sig. Sedan han återförenat sig med Finley upptäckte de Elkhorn Valley, varefter de återvände till huvudlägret. Här inrättade man sig för en lönande vinterjakt och hade tydligen helt invagat sig i säkerhet, ty man var oförberedd då shawneeindianer i december uppenbarade sig och utplundrade jägarna. De drogo sedan iväg med Boone och hans svåger Stuart som fångar, men släppte dem efter några dagar med en sträng varning att aldrig åter visa sig på indianernas jaktmarker, då de i sådant fall skulle få en annan och effektivare behandling. Man skakade helt vänligt hand, varpå indianerna fortsatte åt sitt håll. Boone och hans kamrat voro emellertid inte alls sinnade att utan vidare tåla förlusten av vinterjaktens resultat och framför allt inte av hästarna. De följde därför i shawneernas spår och lyckades en natt stjäla tillbaka fem av sina hästar. I sporrsträck redo de sedan hela den natten och hade just slagit läger, då de förföljande indianerna överraskade dem. Inte ens nu tillfogades de någon kroppsskada utan tvungos endast att följa med så långt, att indianerna voro säkra på att de inte åter kunde bemäktiga sig hästarna. Inte ens den noggrannaste bevakning kunde emellertid hindra de båda att en natt fly från indianerna. Till fots begåvo de sig tillbaka till sitt gamla huvudläger, som de emellertid funno övergivet av kamraterna. Dessa upphunnos emellertid efter en snabbmarsch, men tre av dem kunde inte förstås att återvända. Daniels bror, Squire Boone, gav sig i väg hem för att skaffa nya förråd och lyckades utan äventyr komma åter.

Erfarenheten hade nu lärt dem, att deras station låg alldeles för nära »Krigarnas stig» varför den flyttades nära Red Rivers utflöde i Kentucky. Här jagade de parvis under nästa vinter tills Stuart en dag spårlöst försvann — hans kropp återfanns fem år efteråt — och den andre deltagaren hade fått nog och återvände. Nu återstodo endast de båda bröderna, som skärpte



»Indianernas djerfhet och själsnärvaro vid buffeljagten.»





De väldiga bisonhjordarna och annat vilt lockade vita jägare till Kentuckys bördiga slätter och utforskade skogar.

sin vaksamhet till det yttersta, växlade lägerplats varje dag och lagade mat endast på nätterna för att inte röken skulle förråda dem. Nästa vår begav sig Squire tillbaka till civilisationen medförande flera hästbördor dyrbara skinn, under det att Daniel stannade kvar nästan helt utan ammunition. Han använde tiden väl och utforskade det nya landet, varvid han nådde så långt åt norr som till Ohiofloden och så långt i väster som till vattenfallen i denna flod (Louisville). Många äventyr hade han under denna tid. En gång hade han blivit omringad av indianer och kunde endast rädda livet genom att hoppa ner på ett träd i en klyfta. Grenarna mildrade hans fall, så att han lyckligt kom ned på marken. Vid ett annat tillfälle höll han på att bli massakrerad av en framstormande bisonhjord, men lyckades rädda sig bakom en trädstam. När han i juli träffade sin bror, var han säkert den tidens ypperste kännare av Kentucky. Bröderna stannade ännu en vinter, och då de på vårsidan skulle bege sig hem med hästarna tungt lastade med dyrbara pälsverk hade de otur. Nära Yadkindalen blevo de överraskade av ett band indianer, som berövade dem allt, en inte allt för sällsynt händelse i Daniel Boones liv.

Troligt är att Boone under de följande två åren strövade omkring bland indianerna för att utröna om de voro villiga att sälja landet. Så var tydligen fallet, om de blott erhöilo tillräckligt betalt. Tiden gick, Henderson och övriga magnater voro upptagna av andra projekt och redan hade folk från annat håll börjat undersöka Kentucky. Boone blev allt otåligare och beslöt att handla själv. I september 1773 drog han ut med en liten skara nybyggare för att bosätta sig i »den gröna vassens land». Prärieskonarnas tid med de stora relativt bekväma vagnarna hade ännu inte kommit och de skulle för övrigt inte ha kunnat komma till användning, ty landet ägde inga vägar. Folk red eller gick, om de inte ägde hästar. Med husgeråd och boskap tågade man in i ödemarken. I eller nära den nuvarande Powell-dalen sände Boone sin son James tillbaka med bud till en kapten Russell, som var intresserad i företaget. Ynglingen framförde sitt ärende och anträdde återfärden tillsammans med kaptenens sjuttonårige son Henry, två slavar och ett antal nykomlingar. Sista natten på resan tillbringade de endast några tiotal kilometer från den stora utvandrareskaran. På morgonen föllo indianerna oväntat över dem. Den första salvan sårade de båda pojarna, som sedan torterades ihjäl. Därefter överfölls Boones skara, men här erhöilo indianerna ett så varmt mottagande att de efter en kort strid flydde. Men kolonisterna hade blivit skrämde och beslöt återvända. Med tungt hjärta ledde Boone tillbakamarschen. Kentuckys första kolonisering hade misslyckats och den hade kostat honom hans son.

Indiankriget 1774 omöjliggjorde vidare försök, men Boone företog en ryktbar vandring ända till Harrodsburg och därifrån till Ohiofallen för att varna utliggarna. Han var tillbaka efter sextioen dagar, sedan han gjort en marsch genom fientligt land på mer än 800 engelska mil. Under kriget kämpade han tappert och uppnådde kaptens rang.

Delar av Kentucky hade man köpt av indianerna och Boone var snart i färd med att röja upp den väg, som skulle bli känd som Vildmarksvägen. Den första byn, som döptes till Boonesborough, hade också uppförts. För sina tjänster erhöil han 2 000 acres jord, som han skulle få liten eller ingen nytta av. Man skulle kunna skriva en mindre avhandling om den gamle jägarens jordaffärer, men det räcker om man konstaterar, att han visade anmärkningsvärt slarv med att inregistrera sina jordförvärv och en beklaglig nonchalans då det gällde att rätta sig efter bestämmelserna om husbygge och odling. I september 1775 finna vi Boone och hans familj i Boonesborough och Daniel kunde med stolthet skriva: »Min hustru och min dotter voro de första vita kvinnor, som stodo på Kentuckyflodens stränder.» Här skulle nu Rebecca framleva sitt liv i en liten by, civilisationens yttersta utpost, inte ens omgiven av en palissad utan där fienden kunde promenera direkt in i husen. Naturligtvis dröjde det inte heller länge förrän hennes

man som vanligt gav sig ut på en jakttur. Daniel hade sina egna problem att brottas med. Han skulle visserligen under de kommande åren bli ägare till 100 000 acres prima jord, men de skulle blott medföra bekymmer, och han hade redan förlorat det han älskade mest, den majestätiska vildmark som ensam kunde tillfredsställa hans längtan och där han kände sig verkligt fri. Boone behövde alltid armbågsrum och var allra lyckligast när några hundra kilometer skiljde honom från närmaste nybygge. Och här i Boonesborough var det också mycket fredligt och indianerna hade ännu inte visat sig. Han visste inte, att nyheten om att de vita bosatt sig på indianernas goda jaktmarker redan spritt sig till shawneerna norr om Ohio. Vid jultiden voro de färdiga och en avdelning av deras unga krigare dödade några män från Boonesborough med den följd att de flesta flyttade därifrån. Nästa sommar bortrövades tre av koloniens flickor, bland dem Jemima Boone, men de återtogos av en skara män mästerligt ledda av Daniel, en händelse som inspirerat James Fennimore Cooper till en episod i *Den siste mohikanen*.

Länge skulle det inte dröja förrän hövdingen Blackfish skulle göra ett försök att erövra själva Boonesborough. Daniel hade alltid visat sig betydligt försiktigare än de vanliga nybyggarna och haft två kunskapare ute, men dessa upptäckte inte indianerna. Korna blevo emellertid oroliga, då de kände lukten av de främmande, och på det sättet varnades nybyggarna, något som ofta skett vid indianöverfall. Lättsinnigt nog ryckte »långknivarna», det vanliga namnet på amerikanarna, ut på fältet, men blevo avskurna och måste slå sig tillbaka. Någon generalstorm gjordes dock inte utan stammen drog vidare till Harrodsburg, där man också avslog anfallet. Den fjärde juli anfölls åter Boonesborough av den outtröttlige Blackfish och byn belägrades under två dagar, tills rykten om att beväpnade män från Virginia voro på väg skrämde bort de anfallande sedan de bränt majsfälten. Detta år skulle det inte lyckas dem att driva de vita från Kentucky, men de skulle återkomma.

I januari 1778 var saltförrådet på upphällningen i byn, varför Daniel med trettio man gav sig ut för att sjuda salt vid Blue Licks' saltkällor. Rustade med stora kittlar bundna över hästryggarna tågade de ut från nybygget till denna trakt, där saltet lockade hjortar och bison i lika stora mängder som en gång i tiden mammut och mastodont, vars ben Boone och hans sällskap upptäckte i massor. Här sjöd det lustigt i kittlarna under några veckor och jakten var god. För säkerhets skull hade man fyra stycken fjärrspanare ute, bland dem Daniel. När han en afton i rykande storm skulle återvända till lägret blev han fångad av några indianer, som överraskande doko upp. På motstånd var inte att tänka — Boone var under umgänget med indianerna en märkvärdigt saktmodig man, som aldrig i onödan tog till bössan och vars lista på nedskjutna fiender var ovanligt kort, man talar



Nybyggarnas blockhus voro kraftiga timmerstugor, som även kunde motstå indianernas angrepp.

om ett par tre stycken under hela hans livstid — och han fördes till lägret, där han på målningen strax upptäckte, att denna stam var på krigssträt. Hövding var Blackfish och bland indianerna befunno sig ett antal skogs-löpare i engelsk tjänst och två bröder till den ökände »vite indianen» Simon Girty, vars blotta namn spred skräck längs hela nybyggarefronten. Allt tydde på att detta tåg blivit planlagt av engelsmännen. Boone insåg snabbt faran. Han intalade indianerna, att de på våren lättare skulle kunna intaga Boonesborough och släpa kvinnor och barn till engelsmännen i Detroit. Han skulle själv se till att männen vid saltkällorna frivilligt gåvo sig, om man blott lovade honom att ingen av dem skulle torteras. Detta accepterades, men trots allt hölls, sedan männen kapitulerat, omröstning om man dock inte ändå borde tortera dem, varvid emellertid med 61 röster mot 59 beslöts att överenskommelsen skulle hållas. I iveren att skydda sina egna hade emellertid Boone glömt att ta löften för egen del, och han fick samma afton springa gatlopp mellan leden, något som han gjorde med sådan skicklighet, att han tillvann sig allas beundran.

Några av männen överlämnades till engelsmännen i Detroit, andra lyckades fly och några som adopterats funno sig så väl med sitt indianliv att de frivilligt stannade. Daniel hade hedern att adopteras av den store Blackfish själv, varvid han fick namnet Stora Sköldpaddan. Hövdingen kallade honom helt ceremoniellt för son, trots att Daniel var den äldre av de två och han hade att med sann broderskärlek omfatta sina systrar, fem och två år gamla. Men man kände honom för väl och vakade över hans minsta steg, Stora Sköldpaddan, varnad av sin »moder», beflitade sig om att inte väcka indianernas avund utan lät sig med stoiskt lugn besegras i alla sina favorit-



Det rekonstruerade Harrodsburg visar pionjärstugans enkla interiör.

idrotter, däribland skytte. Under denna tid följde han stammen som en vanlig medlem och gjorde sig på många sätt nyttig. Men samtidigt planerade han sin flykt och samlade i hemlighet vad han behövde för att kunna ta sig hem genom vildmarken. Under en björnjakt i juni voro indianerna så intresserade av sitt förehavande, att han helt lugnt kunde ta en häst och när han kastade sig upp på dess rygg, skrek hans förskräckta »moder» i himlens sky: »Blackfish kommer att bli arg, Blackfish kommer att bli arg!»

De 160 engelska milen till Boonesborough tillryggalade han på fyra dagar, de tre sista till fots. Där fann han sitt hus tomt; familjen hade återflyttat till Yadkindalen, då hans hustru trott honom vara död. Men nu var det inte tid att sörja. Byns befästningar voro totalt förfallna, något ofta förekommande bland de optimistiska nybyggarna i gränzonen efter en kortare tid av fred. Inom palissaderna fanns inte heller någon källa, vilket är underligt om man tänker på att indianernas förnämsta vapen vid belägringar voro brandpilar. Dock var det så, att skulle man i Kentucky bygga kring en källa, betydde detta, att palissaderna måste uppföras på sumpig mark, något som man helst ville undvika. Daniel kunde sålunda inte återvända till sin hustru, hans nybygge behövde honom, då indianerna kunde väntas när som helst. Små förstärkningar anlände under tiden och palissaderna sattes i skick. Tiden gick och man hoppades att indianerna med sin vanliga brist på planmässighet skulle ändra sig, då de emellertid den 6 september oförmärkt lägrade sig på andra sidan floden. De voro inte mindre än 444 stycken, en för indianska förhållanden stor krigarskara, och därtill kom 12 kanadensiska skogslöpare. Detta var inte ett vanligt



Boonesborough, omgivet av palissader och med kraftiga blockhus i hörnen.

band av unga krigare utan ett led i en politisk plan. Guvernörlöjtnanten Hamilton i Detroit ville genom detta hot få kentuckyborna att underkasta sig England. Sedan indianerna upptäckts började långvariga förhandlingar, där Boone lyckades lista ut att de inte ägde några kanoner och att de överskattade den styrka, som fanns inom palissaderna. I själva verket utgjordes denna av trettio män och tjugo pojkar. Det sista sammanträffandet under fredsförhandlingarna blev dramatiskt. Blackfish ville, att de vita männen som tecken på fred skulle skaka hand med indianerna, och då dessa voro dubbelt så många, skulle varje vit skaka hand med två på en gång. På ett givet tecken började indianerna, sedan nybyggarna troskyldigt lagt sina händer i deras, dra de vita med sig för att snabbt komma i skydd av flodbanken. Men de senare lyckades göra sig lösa och betäckta av elden från byn kommo de innanför palissaderna. Därmed rådde krig.

Vad som följde är oss bekant från indianlitteraturen. Vid varje skottglugg vaktade nybyggarna på att få se något huvud sticka upp ur snårskogen och bredvid dem stodo deras hustrur och laddade gevären. Eldstriden pågick ett par timmar, tills det slutligen blev tyst. Då hördes buller från indianlägret, indianerna drevo in sina hästar och packade dem. Kentuckyborna skrattade i mjugg; listen var för enkel, ty de visste av erfarenhet, att indianerna alltid rörde sig tysta som andar och att man aldrig kunde



Hänsynslöst och dödsföraktande gingo indianerna till angrepp mot främlingarna, som inkräktade på deras urgamla jaktmarker. Efter en teckning av Darley.

höra om de brutit upp. Nu väntade båda parter, att den andre skulle ta ett överilat steg, men de vita hade bättre nerver och väntade längst. Under ledning av de europeiskt skolade kanadensarna började indianerna, för första gången i Amerikas historia, att gräva en mingång för att spränga hela byn i luften. Kentuckyborna hade intet annat att göra än att kontra-minera. Stora stenar fördes också upp på palissaden och sändes med utmärkt träffsäkerhet mot det ställe där indianernas tunnel började, vilket föranledde indignerade protester om oridderlighet från belägrarnas sida. Så fortgick belägringen dag efter dag tills den bröts av ett nattligt anfall, där man med knapp nöd lyckades släcka de eldar, som brandpilarna åstadkommit. Som tur var regnade det nästan hela tiden. Och när på nionde dagen — några säga elfte — vätan åstadkommit, att mingången störtat in, gävo indianerna äntligen upp efter den längsta belägringen i Kentuckys historia.

Daniel Boone var med om ännu en rad äventyr, bland annat slaget vid Blue Licks, där amerikanerna genom sitt otroliga lättsinne råkade in i ett väl planlagt bakhåll, han prövade många andra yrken och var rik och fattig om vartannat. När han stigit till överstes grad och Kentucky kunde anses säkrat, lämnade han detta land, som nu syntes honom allt för trångt. Med sin familj utvandrade han till det spanska området i nuvarande Missouri, där han mottogs med alla hedersbetygelser och erhöll stora jordområden.

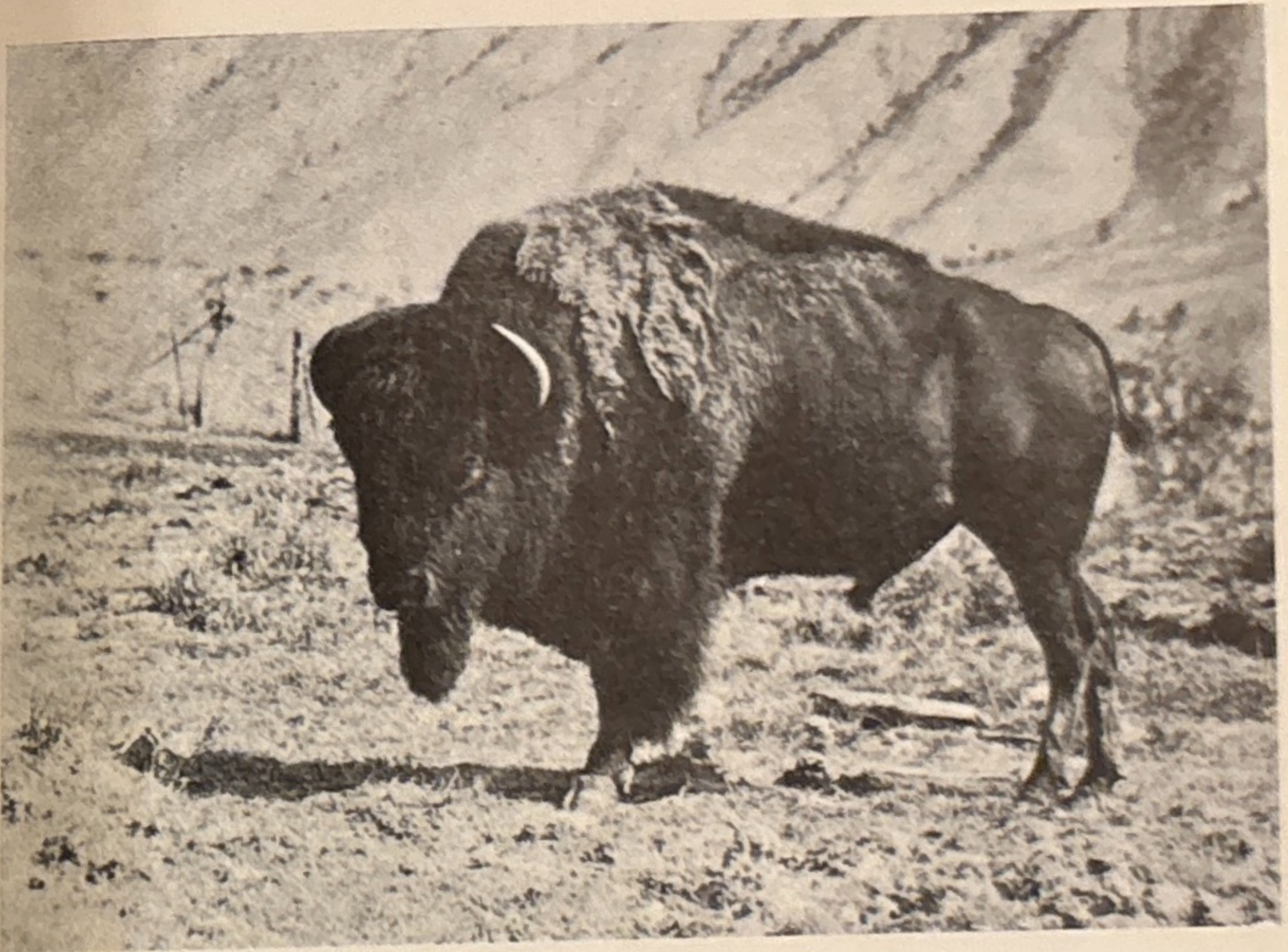
Han återvände en enda gång till östern för att betala sina skulder och återkom därifrån skuldfri med en dollar på fickan. Ända in i det sista tillbragte han varje vinter på jakt och genomgick strapatser, som förvisso skulle ha knäckt även en man i sina bästa år. Han dog år 1820 och begravdes i det nya landet. Men Kentucky fordrade honom tillbaka och hans och hans Rebeccas stoft fördes under militär ståt för att jordas i det land som de varit med om att skapa och försvara.

DEN OKÄNDA VÄSTERN UTFORSKAS

I Canada hade den första missionsglöden slocknat hos jesuiterna. De längtade mindre efter att bli martyrer än efter att undersöka landet, leta efter gruvor och göra upptäckter i fjärran trakter. I sina stationer vid Övre sjön hade de ofta av sina konvertiter hört talas om den stora Mississippi, om dess demoner och de farliga stammar som bodde vid dess stränder. Jesuiterna skulle, som de första, befara dess övre lopp, men äran att ha genomfört resan från källorna till mynningen tillfaller deras fiende, den modige och uthållige La Salle.

Flodens mynning och nedre lopp hade långt förut upptäckts av spanjorerna och de Soto begravdes i den för att inte förlora sin skalp. Ett århundrade gick innan fransmannen Jean Nicollet lyckades tränga fram till den, lockad av historier om underliga främlingar, vilka väl inte kunde vara några andra än de kineser eller japaner, som man märkligt nog ännu väntade skulle dyka upp i dessa trakter. Övriga påstådda resor till Mississippi såsom överste Woods eller kapten Boltons ha icke kunnat bekräftas. Irokeskrigen gjorde slut på alla färder åt detta håll, men efter freden började man allt mera intressera sig för den stora mystiska floden.

När greve Frontenac blev guvernör i Nya Frankrike utsåg han den unge Louis Joliet att lösa de gåtor, som voro förknippade med floden. Joliet var född i Quebec 1645 och uppfostrad av jesuiterna, men blev inte präst utan i stället en framgångsrik köpman. Som hans följeslagare kunde ingen vara bättre skickad än jesuiten Jacques Marquette, född i Nordfrankrike 1637. Denne, en språkman av rang, behärskade en mängd indianspråk och dessutom var han av jesuiternas gamla stam och hyste en mystikfylld hängivenhet för den heliga jungfrun. Den 17 maj 1673 embarkerade de med sina fem ledsagare i två björkkanoter med ett förråd av torkat kött och indiansk majs. De ägde en karta över sin tilltänkta route, upprättad på grundval av indianska informationer, ehuru Marquette skriver, att han mest litade på den heliga jungfrun. De passerade genom Michillimackinacsundet, och



Från präriestränderna blängde de stora bisontjurarna efter Joliets och Marquettes kanoter, där de gled fram längs Mississippi.

nådde snart Menomoniefloden, där indianerna varnade dem för att fortsätta resan. Det bar dock vidare och av miamisindianerna erhöles de två vägvisare med vilka de reste uppför Fox River. Därifrån buros kanoterna tre kilometer genom kärrmarker till Wisconsinfloden. Därmed hade de sagt farväl åt de vatten, som avrunno till S:t Lawrence.

Sakta gled de nedåt den lugnt framflytande floden, förbi öar täckta av lummiga träd, genom skogar, sumpmarker och prärier. Stundom gävo ek- och valnötsträden fullkomlig parkkaraktär åt landskapet. På aftnarna gingo de i land, gjorde upp eld och tillredde sin föda; varje morgon stötte de ut kanoterna och fortsatte hela dagen. Den sjuttonde juni gled de ut på den stora floden »med en fröjd, som jag inte kan uttrycka», som fader Marquette skriver. De fingo upp Mississippis stora underliga fiskar i sina nät och från präriestränderna glodde de stora bisontjurarna ilsket på dem genom pannluggen, som nästan skymde ögonen. Mer än fjorton dagar hade de varit på väg, innan de på vänstra flodstranden upptäckte spår av en människa. De beslöt att följa det, varför Joliet och Marquette gävo sig ut på en riskfylld tur. Det dröjde inte länge förrän de funno en indianby på en flodstrand och två andra på några kullar ett stycke därifrån.